

Pekko Pesonen

Elokvakäsikirjoittaja tietää, että vaatii uskallusta olla pötkö.

K

äsikirjoittaja **Pekko Pesosta** jännittää. Hän seisoo helsinkiläisen Bio Rex-elokuvateatterin edessä ja vetee viimeisiä henkosia pikkusikarista. Ihmiset laahustavat sisälle teatteriin, jossa kohta esitetään Rakkautta ja anarkiaa -elokuvafestivaalin kotimaisen gaalan elokuva *Napapiirin sankarit*.

Moni vilkaisee ohi menessään ringissä seisovaa ohjaaja **Dome Karukoskea**, mutta elokuvan käsikirjoittajaa ja alkuperäisidean keksijää Pekko Pesosta ei tunnista juuri kukaan. Ei, vaikka Pesonen on yksi tämän hetken menestyneimpiä suomalaisen elokuvan ja tv-draaman kirjoittajia.

Pesonen on nähnyt elokuvan jo useita kertoja, mutta tämä on ensimmäinen kerta kun hän katsoo sen yleisön kanssa. Kokemus on aina jännittävä. Nauravatko ihmiset? Uppoako tarina? Ja mitä katsomossa istuvat äiti ja isä tuumivat elokuvasta?

Pesonen istuu alas. Valot himmenevät. Tarina alkaa.

Oikeasti tarina on alkanut jo vuonna 2005. Taideteollisen korkeakoulun käsikirjoituslinjalta muutamaa vuotta aiemmin valmistunut Pesonen tuskailee rahapulaansa ja miettii, miten saisi ostettua vaimon toivoman videokameran.

Joulu lähestyy, rahaa ei ole, hiljattain syntynyt esikoistytärtä pitäisi kuvata ja vaimo ilmoittaa, että joulua ei tule, ellei videokameraakaan tule.

Pesonen tutkailee tarjouksia, vertailee eri kameroita netissä, jättää muut jouluvalmistelut te-

kemättä, tuskastuu – ja tajuaa olevansa suomalaisen miehen koomisuuden ytimessä.

Viisi vuotta myöhemmin, lukemattomien ideapalaverien, synopsisien, roskiin heitettyjen käsikirjoitusten ja pariin kertaan haudatun hankkeen jälkeen, digiboksia hakemaan lähtevien miekkosten kolmikosta kertova *Napapiirin sankarit* on vihdoon valmis.

Ja nyt ihmiset nauravat. He tyrskivät ääneen, elävät mukana tarinassa Bio Rexin pimeässä salissa. Pesostakin naurattaa, vaikka viiden vuoden kirjoittamisen jälkeen hän osaa elokuvan vitsit ulkoa.

”Ihan mahtava fiilis”, Pesonen toteaa elokuvan jälkeen.

”Komediasa palaute on niin välitön. Joko naurattaa tai ei. Ja nauroivathan ne nyt ihan pirusti.”

Äiti ja isä joutuvat lähtemään heti elokuvan jälkeen junalla takaisin Hämeenlinnaan. Puhelin piippaa. Pesonen näyttää äidiltä tullutta tekstiviestiä: hieno elokuva.

Mennään hetkeksi ajassa taaksepäin, Hämeenlinnaan, Pesosen kotikaupunkiin. Eletään 1980-luvun alkua.

Viisivuotias Pesonen makaa sängyllään ja yrittää eläytyä, mutta jalat pyrkivät ylös seinälle eikä pikku-Pekko pysy aloillaan. Äiti istuu sängyn laidalla ja kehottaa nuorta taiteilijaa keskittymään.

Tekeillä on Pesosen ensimmäinen kirjallinen tuotos: joululahjaromaani isälle. Se on Tarzanhenkinen seikkailuromaani, jossa joulupukki kaapataan. ▶

■ Parhaan fiktion Koura-palkinnolla ja käsikirjoitus-Venlalla palkittu käsikirjoittaja Pekko Pesonen pysähtyy usein kirjoittamaan Helsingin Kumpulän laaksoon matkalla työhuoneelleen.

” Pokasin tyttöjä kysymällä, tuutsä näyttelemään mun näytelmään.”

Työnjako on selvä: Pekko keksii tarinan, äiti kirjoittaa sen ylös.

Pesonen on vauhdikas ja itsepäinen poika, voimakastahtoinen, mutta toisaalta herkkä. Hän ahdistuu ja huolestuu herkästi ja ottaa paineita koulusta, vaikka pärjääkin siellä hyvin. Hänellä on laaja kaveripiiri, mutta jollain tavalla hän tuntee aina olevansa hieman ulkopuolinen tarkkailija. Se estää heittäytymisen tilanteisiin, joihin muut menevät täysillä.

Kuten Pesonen itse toteaa, hän on ”se tyyppi, joka lähtee kahvihuoneesta ja tajuaa portaikossa, mitä olisi pitänyt sanoa”.

Hänellä on tyttöystäviä jo nuorena. Hän soittaa rumpuja Sooninen nuoruus -bändissä ja kirjoittaa päiväkirjaa, novelleja ja biisien lyriikoita yhtyeelleen. Bändi keikkailee Karkkiautomaatin ja Tehosekoittimen kanssa, tekee muutaman EP:nkin.

Lukion ensimmäisellä luokalla Pesonen kirjoittaa näytelmän nimeltä *Ensi viikolla, sanoivat vanhemmat*.

Se muuttaa Pesosen elämän.

Teini-ikäinen Pesonen istuu hämeenlinnalaisen harrastajateatterin nuorten ryhmän syyskauden avajaisissa 1990-luvun alussa. Hän ei tunne sieltä ketään.

Tämä on juuri sen kaltainen tilanne, jota Pesonen normaalisti välttelisi. Nyt hän kuitenkin on paikalla ja puristaa itse tekemäänsä näytelmää käsissään. Sen hän on

Kuka?

- ▶ **Pekko Pesonen**
- ▶ **Ikä: 34**
- ▶ **Syntymäpaikka: Hämeenlinna**
- ▶ **Asuinpaikka: Helsinki**
- ▶ **Koulutus: Taiteen maisteri**
- ▶ **Työ: Vapaa käsikirjoittaja ja Käsikirjoittajien killan puheenjohtaja**
- ▶ **Teokset: Käsikirjoittanut elokuvat Lapsia ja aikuisia (2004), Tyttö sinä olet tähti (2005) ja Napapiirin sankarit (2010) sekä tv-sarjat Veljet (2008), Sitoutumisen alkeet (2008) ja Maailmanparantaja (2010).**
- ▶ **Perhe: Vaimo ja kaksi lasta**
- ▶ **Harrastukset: Musiikin kuuntelu, lukeminen, tietokonepelit, pyöräily, pipolätkä, kuntosalit**

printannut matriisiprintterillä, jonka paperien reunoissa on reiät.

Tilaisuus on jo loppumassa, kun Pesonen vihdoin viittaa ja änkyttää, että hän on kirjoittanut ”tällaisen absurdin perhefarssin”. Miniteatterin johtaja **Marja Myllyniemi** haluaa nähdä käsikirjoituksen ja kysyy, ketä Pesonen on ajatellut ohjaajaksi.

Pesonen kakoo miettineensä, että voisi ohjata näytelmän itse.

Parin päivän kuluttua Myllyniemi soittaa ja ilmoittaa, että paikka on Pesosen.

Pesonen ryhtyy toimeen tosissaan. Siihen aikaan **Jouko Turkka** on kova sana. Nuori taiteilija lukee kirjaa Turkasta ja piiskaa näyttelijöitään samoilla metodeilla.

”Olin todella ankara ohjaaja. Rääkkäsin näyttelijöitä ihan kunnolla. Yhdessä me siellä punnerrettiin.”

Pesonen myös huomaa, että näytelmäkirjailijan status puree tyttöihin.

”Pokasin tyttöjä kysymällä, tuutsä näyttelemään mun näytelmään. Nykyisen vaimonikin tapasin juuri näin.”

Tosin seurustelemaan pari ryhtyi vasta 15 vuotta myöhemmin Pesosen opiskellessa jo Taideteollisissa korkeakoulussa.

”Samalla kortilla mentiin silloinkin. Vein sille leffakäsiksen ja kysyin, ehtisikö se kommentoida.”

Pesonen kaartaa fillarilla Ravintola Kaisaniemen eteen. Pyörässä on lastenistuiimet sekä sarvissa että takana. Niillä Pesonen on vienyt kaksi- ja nelivuotiaat tyttärensä hoitoon ennen kuin on pyöräillyt haastatteluun.

Nykyään kirjoittaminen on hieman eri laista kuin nuorena taideopiskelijana, jolloin hän istui muiden nuorten taiteilijoiden kanssa kuppiloissa ja uhosi, että kaikki mitä siihen asti oli tehty oli pelkkää paskaa.

”Nyt ei enää ole muna haukkua muiden juttuja, kun tietää, miten hirveän vaikeaa se on.”

Niin monen asian pitäisi onnistua. Pitäisi osata luoda tuore ja kiinnostava maailma, universaalisti samastuttava ongelma, tiukat jännitteet, sanoma, joku moraalit. Lisäksi pitäisi osua ajan hermoon, pystyä puhuttelemaan suurta yleisöä.

Mitä vanhemmaksi Pesonen tulee, sitä enemmän hän arvostaa hyvää komediaa ja ihmisiä, joilla on kyky nähdä maailma humoristisessa valossa.

”Vaatii uskallusta olla pötkö”, Pesonen sanoo.

Hän on sitä mieltä, että niin vakavaa asiaa ei olekaan, ettei sitä voisi nähdä koomisessa valossa.

”Ajattele vaikka Chilen kaivosturmaa. Kylä mua nauratti, kun ne pyysivät presidentiltä, että voisivatko ne saada sinne kaivokseen vähän viinaa. Ja naamioivat sen vielä hienosti, että kansallispäivä on tulossa.”

Pesonen innostuu, kun tulee puhe elokuvan tehtävästä. Pesoselle se on sellaisten tarinoiden kertomista, jotka tukevat ihmistä ihmisenä olemisessa, antavat toivoa, ratkaisumalleja ja puhdistavat ihmisiä omista arvottomuuden kokemuksistaan: lisäävät itseymmärrystä ja hyväksyntää.

Ja valmistavat kohtaamaan elämässä eteen tulevia asioita.

”Mieti vaikka väkivaltamättöä. Sitä aletaan katsoa juuri siinä iässä, kun saatat saada kaunpungilla turpaasi. Elokuvien avulla yritetään jumpata pelkoa pois”, Pesonen sanoo.

Ihmiset katsovat sellaista draamaa, jota he kulloinkin tarvitsevat selvitäkseen omasta elämästään.

”Ei ole sattuma, että samaan aikaan kun tyttöjen väkivaltaisuus on lisääntynyt, myös väkivaltaelokuvissa sankaritarina on yhä useammin tyttö. Nykyään tytötkin kokevat tarvetta valmistautua väkivallan kohtaamiseen. Heillä on tilausta väkivaltaisille sankaritarille.”

Itse Pesonen katsoo paljon elokuvia, ”lähinnä dvd:ltä”, koska lasten syntymän jälkeen elokuvateattereihin ei enää ehdi. Tyttäriensä kanssa hän katsoo lastenelokuvia. Häntä liikuttavat selviytymistarinat ja ihmisten kohtaama ansaitsematon hyvyys.

”Lapset sitten ihmettelevät, kun isä makaa sohvalla ja itkee.”

Pesonen työhuone sijaitsee Kalasatamassa Helsinki-filmin naapurissa. Siellä Pesonen pyörittelee ideoita, lähettää sähköpostilla uusia tarinaehdotuksia tuottajille, kirjoittaa ja välttelee kirjoittamista Facebookissa ja kahvilla kaverien kanssa.

Freelancerina hänen on ollut pakko opetella sietämään epävarmuutta.

”On helvetin rankkaa pakottaa itsensä joka aamu kehittämään juttua, jonka läpimenoista ei ole mitään takeita. Silti mä rakastan tätä hommaa. Palkitsevuus tulee siitä, kun joku juttu lopulta toimii.”

Hänen mielestään on sääli, että kirjoittajilta tilataan yhä konseptoidumpia tarinoita.

Saatetaan pyytää, että kirjoita kaksitoistaosainen tv-sarja, joka kertoisi komediaalisen tarinan uusperheestä Helsingissä.

”Kuinka paljon kiinnostavampi lopputulos on, jos ihminen pääsee tekemään jotain sellaista, josta se on henkilökohtaisesti kiinnostunut. Toisaalta nyt näyttäisi voimistuvan trendi, että tekijöitä aletaan taas arvostaa.”

Pesoselle itselleen on käynyt hyvin. Hän on kirjoittanut lähes pelkästään omiin ideoihinsa perustuvia elokuvia ja tv-sarjoja.

Oma, eletty elämä vaikuttaa tarinoiden taustalla. Tv-sarjan *Sitoutumisen alkeet* piti olla romanttinen komedia. Kirjoitustyön aikana Pesoselle syntyi ensimmäinen lapsi, koliikkivauva.

”Siitä ajasta oli romantiikka ja komedia niin kaukana, ettei sarjasta tullut romanttista eikä hauskaa. Kypsempää näkemystä sitoutumisesta siihen ehkä suodattui.”

Suomalaiseen draamaan hän haluaisi lisätä rohkeutta ja nuorten omaa näkemystä.

”Seksikkäitä, freesejä ideoita, joissa olisi jotain villiä, rohkeaa ja samalla yhteiskunnallinen ulottuvuus. Hyvää ja älykästä komediaa. Ajatuksen kirkkautta epämääräisen monimerkityksellisyyden sijaan”, Pesonen listaa toiveitaan suomalaiselle elokuvalle ja tv-draamalle.

Hänen mielestään suomalainen elokuva elää hyvää vaihetta. Se liittyy Pesosen mukaan siihen, että Suomessa on alettu kouluttaa käsikirjoittajia.

”Ennen elokuvia tehtiin niin, että ohjaaja halusi tehdä elokuvan ja alkoi miettiä, että joku käsikirjoituskin pitäisi olla.”

”Uskon, että kansainvälinen läpimurto on vain ajan kysymys.”

Palataan vielä hetkeksi Bio Rexiin. *Napapiirin sankarit* on juuri päättynyt. Valot syttyvät ja tekijät juoksutetaan lavalle vastaamaan yleisön kysymyksiin. Suurin osa niistä menee ohjaajalle tai näyttelijöille. Pesonen näyttää ahdistuneelta.

”Jännitin tätä aamusta lähtien. En koe oloani kovin luontevaksi tuolla lavalla”, hän kertoo jälkepäin.

Pesonen jättää markkinoinnin mielummin muille ja keskittyy kirjoittamiseen. Kuvauksissa hän käy vain harvoin, jotta ohjaaja saisi työrauhan. Siitä syystä myös lopputulos on aina jossain määrin yllätys.

”Ensimmäinen katselukerta on aina tosi vaikea, sillä se on omasta mielikuvasta luopumista. Olipa elokuva hyvä tai huono, se ei koskaan ole sellainen kuin luulit.”

Napapiirin sankarit ensi-illassa 15. lokakuuta. Elokuvan arvostelu sivulla 74. SK

■ Pekko Pesosen mielestä suurin käsikirjoittamiseen liittyvä harhaluulo on se, että työ olisi pääasiassa repliikkien kirjoittamista. ”Isoin osa työstä on tarinan ja rakenteen hiomista.”

ELÄMÄNI KUVA

”Kuvassa on isän puolen sukua Kuusamon mummolassani. Minä poseeraan 10-vuotiaana ukin ja mummin välissä. Huvittavan kuvasta tekee äidin sylissä istuvan pikkuveljeni käsimerkki ja iloinen ilme.”

